

Вітаємо з цією вікопомною подією всіх одновітців на Україні й на чужих теренах в українських діаспорах. Нехай віра в безсмертя людське надихає всіх нас у боротьбі за українську правду. Примножуватимемо ж її повсякденною напруженою працею, духовним самоудосконаленням, християнською любов'ю до ближніх.

Нехай благодатне сяйво пасхальної ночі освітлює, возвищує і окрилює завжди Ваші серця. Зичимо міцного здоров'я, родинного щастя і Божого благословення на всі добрі справи.

ПЕТЕРБУРЗЬКІ КАШТАНИ НА ВУЛИЦІ НІЖИНСЬКІЙ

Вітаємо з ювілеєм Тетяну Лебединську

Народилася 23 лютого 1937 року у Києві. Донька відомого українського письменника Миколи Іполітовича Шпака, який загинув у 1942 р. під час Другої світової війни. Батька Тетяна Миколаївна не пам'ятає. Зате добре пригадує ту творчу, духовну атмосферу, яка панувала в родині після війни. У їхньому домі бували всі класики української літератури ХХ століття: Максим Рильський, Микола Бажан, Олександр Корнійчук, Андрій Малишко, Володимир Сосюра.

Після закінчення київської школи № 58 з 1956 року навчалася на курсах іноземних мов. Вступила на історичний факультет Львівського університету, але закінчила тільки два курси і, після одруження, перевелася до Ленінградського державного університету. На історичному факультеті ЛДУ вивчала проблеми, пов'язані з історією і культурою України (історія українського театру та української літератури XVIII–IX ст.). В одному з інтерв'ю Тетяна Лебединська розповіла: «Я поїхала з дому рано, одразу після школи, і, може, моє коріння, виховання, оця така ностальгія, коли живеш далеко від України, спонукали мене,

у тому числі й як історика, постійно досліджувати українську тематику». Згодом вона захистила дипломну роботу «Українська література і царська цензура XVIII–XIX ст.»

У 1971 р. вступила до аспірантури на філософський факультет ЛДУ. А 1973 р. захистила з історії філософії кандидатську дисертацію «Народницький рух на Україні в 70–90-х роках XIX ст.». Вже після закінчення аспірантури вступила на сходознавчий факультет ЛДУ й почала перекладати. Українською мовою побачили світ твори арабських письменників (у співавторстві з І. Л. Лебединським): «Сестри Харуна ар-Рашида» та «Сини Харуна ар-Рашида» Д. Зейдана, «Дні мого життя» Таха Хусейна, «В нашому домі мужчина» Іхсана абд аль-Куддуса, збірники «Полум'я», «Вогненні вітри», «Арабські прислів'я».

У творчому доробку Тетяни Лебединської більше десяти перекладених книжок і понад 50 перекладів арабських письменників, які опубліковані в українських журналах.

Кандидат філософських наук, доцент, Тетяна Лебединська сорок років викладала у вишах Санкт-Петербурга.

Читала в Петербурзькому університеті лекції російською мовою: «Шевченко і Схід», «Сприйняття Миколою Гоголем східної культури», «Тематика Близького Сходу у творах Григорія Сковороди», «Образ Мухамеда в українській літературі другої половини XVIII і XIX ст.», «Схід у науковій і літературній діяльності Івана Франка», «Близький Схід у житті й діяльності Лесі Українки», «Літературні твори Агатангела Кримського зі східною тематикою», «Палестина і Єгипет у зображенні українських російських художників», «Полтава в житті й творчості ліванського письменника Михайла Найме», «Письменники і журналісти Близького Сходу про літературне життя України».

Окрім сходознавства, наукові інтереси Тетяни Лебединської пов'язані з дослідженням історії українсько-російських культурних взаємин: «Тарас Шевченко в Санкт-Петербурзі», «Українські священники Російської Православної церкви», «Український некрополь Санкт-Петербурга», «Український театр і українські артисти Санкт-Петербурга».

Пані Лебединська склала бібліографію з анотаціями заборонених царською цензурою творів українською мовою в період діяльності українського народництва а також покажчик місць поховань у Санкт-Петербурзі видатних діячів культури, науки, мистецтва та політики (1703–1919), який вона назвала «Український некрополь Санкт-Петербурга». Покажчик подає 230 назв відомих українців, похованих у Північній Пальмірі. У скороченому вигляді він вийшов у журналі «Пам'ятки України» (1996, № 3–4), а в 2007 р. видавничий дім «Стилос» опублікував ілюстровану книгу з такою назвою.

Тетяна Лебединська має численні публікації в Єгипті, Лівані, Бахреїні, Сирії, Палестині, Канаді, США, Україні, Росії. Усього нею опубліковано понад 200 наукових статей, 5 книг. Науковець Тетяна Лебединська – учасниця міжнародних симпозіумів, конгресів, конференцій та семінарів, які відбувалися в цих країнах.

Вона активно працює в українських організаціях Санкт-Петербурга. Одна із ініціаторів закладення пам'ятного

каменя на місці першого поховання Т. Г. Шевченка на Смоленському цвинтарі, встановлення в Санкт-Петербурзі пам'ятника Кобзарю, виконаного канадським скульптором Лео Молом.

У 1990-х роках пані Тетяна очолювала Товариство ім. Т. Г. Шевченка в Санкт-Петербурзі. Підготувала й провела три виставки в національному музеї Т. Г. Шевченка (м. Київ): «Шевченківський Петербург» (матеріали та експонати були безкоштовно передані у фонд музею), «Українському Петербургу 300 років» (150 експонатів передані безкоштовно у фонд музею ім. Т. Г. Шевченка в Києві); у 2007 р. - «Український некрополь Санкт-Петербурга» (усі експонати передані до музею безкоштовно). Ці три унікальні виставки мали широкий резонанс, висвітлювались у національних ЗМІ та закордонних (Канада, США).

У рамках реалізації міжнародного проекту «Санкт-Петербург України: взаємовпливи культур» Тетяна Лебединська у 2000-ому році започаткувала щорічні міжнародні семінари. Участь у них узяли десятки науковців з Італії, Арабських країн, Канади, США, Польщі, України, Росії.

Наукові інтереси поєднали Тетяну Миколаївну з Ніжином. Адже сотні видатних імен – випускників Гоголевого

вишу складають культурну скарбницю Санкт-Петербурга. Приїхавши до нас вперше на запрошення директора Центру гуманітарної співпраці з українською діаспорою Валентини Сидоренко, Тетяна Лебединська ініціювала проведення спільного наукового семінару: «Диалог культур. Україна і Росія. Ніжинський Санкт-Петербург». У 2010 році в ньому взяли участь науковці і краєзнавці з Ніжина, Санкт-Петербурга, Києва, Черкас. Представницьку делегацію з нашого міста вітала генеральний консул України в Санкт-Петербурзі Наталія Прокопня. Угоду про співпрацю у вивченні української історії, культури і літератури підписали представники Національного НДІ мовознавства МОН України та Бібліотеки Академії Наук Росії. Спільні наукові і навчальні проекти обговорювали ректор Ніжинського держуніверситету імені Миколи Гоголя професор Олександр Бойко і перший проректор Санкт-Петербурзького університету Ігор Горлінський.

Ніжинці взяли участь у заупокійній літї, яку щорічно проводить єпископ Виборзький Назарій у Благовіщенській усипальниці Олександро-Невської лаври на могилі князя Олександра

Безбородька – засновника ніжинської вищої школи.

Анавулиці Ніжинський петербуржців зачарував виступ фольклорного гурту «Народна криниця» Ніжинського училища культури і мистецтв імені Марії Заньковецької. Доброю згадкою про це свято будуть і гарні враження, і посаджені дерева.

Аматори також показали українські народні пісні і обряди на відкритті Будинку культури у Виборзькому районі.

З 1990 р. Тетяна Лебединська – член Спільки письменників України. Нагороджена почесною грамотою Генерального консульства України в Санкт-Петербурзі за вагомий внесок у розвиток української національної самобутності та зміцнення культурних і ділових зв'язків між Україною і Росією. У 2006 р. нагороджена орденом княгині Ольги III ступеня.

На фото: Тетяна Лебединська (друга справа) з українськими науковцями в Ніжині біля пам'ятника одному з засновників державного університету імені Миколи Гоголя Іллі Безбородьку.

Інтернет-новини

Рідна мова на чужині ще милішою стає

10.03.2012 в українському культурному центрі міста Сілламє відбулися щорічні Шевченківські читання, які зібрали всю українську громаду для вшанування пам'яті духовного батька, творця і рятівника української мови й всієї нації, Великого Кобзаря - Тараса Григоровича Шевченка.

Прихід весни для українського народу ознаменований не тільки святом жіночої краси, 8 березня, але й роковинами неперевершеного майстра слова, могутнього батька української мови - Тараса Григоровича Шевченка. Саме тому всі, хто не байдужий до української культури, завітали 10 березня до домівки українського земляцтва «Водограй» в місті Сілламє для того, щоб разом з ведучими, вчителями недільної школи Аліною та Лідією Житник, помандрувати сторінками життєвого та творчого шляху поета. Під час літературно - музичної подорожі присутні дізнались багато нового, цікавого та пригадали вже знайоме. Як діти недільної школи, так й члени земляцтва та

ансамблю «Водограй» із задоволенням декламували вірші Кобзаря. Ансамбль «Рушничок» під керівництвом Світлани Сташкевич порадував господарів та гостей своїми піснями. Найцікавішою подією для всіх учасників Шевченківських читань стало проведення вікторини, яка показала найкмітливіших як серед молодого, так і серед старшого покоління. Переможці вікторини отримали пам'ятні призи, а всі присутні жінки й дівчатка – вітання з початком весни.

По завершенню літературно-музичної композиції і вікторини всі учасники зустрічі зібрались за святковим столом, де мали можливість поділитися враженнями та поспілкуватись один з одним.

Усе знесла й перемогла його любові сила.

Того великого вогню і смерть не погасила.

Так писала про Шевченка Леся Українка. Увібравши в себе душу народу, Шевченківські твори піднесли його духовну велич і красу на найвищу височину, чим збагатили увесь світ.

Тарас Шевченко звеличив Україну, звеличив весь український народ. Тому ми, онуки його, проймаємось духом, тим самим виконуючи поетові заповіді. «Не одцурайтеся своєї мови...» закликав нас пророк українського народу.

Отже ми, нащадки його, щороку вшановуємо пам'ять батька. Вітаємо всіх українців із днем народження великого Кобзаря! Бажаємо всім віддано працювати і плекати в своєму серці любов до України, як і заповідав своїм нащадкам Тарас Шевченко.

ВАГОМИЙ УЛОВ ВЕЛИКОГО ВЧЕНОГО

Федір Данилович Великохатко (1894-1987), визначний природознавець, фахівець в ділянці іхтіології та орнітології, педагог, з 1930 року професор Ніжинського ІНО, завідував кафедрою зоології та загальної біології природничого факультету, автор монографій «Риби Дніпра та Бугу» (1936), «Лящ Дніпра та Бугу» (1937) та інших, емігрував до Бразилії, де й помер.

Олександр Астаф'єв у статті «Засуджений до розстрілу» говорить про добре знаного нам усім Івана Максимовича Ярешка-Кошелівця. Серед тих професорів Ніжинського ІНО, котрі зазнали переслідувань і репресій, я, не без здивування побачив ім'я мого доброго знайомого до певної міри, попри різницю у віці, біолога Федора Даниловича Великохатка.

З повною відповідальністю можу стверджувати: Федір Данилович уник репресій. 1937 року, коли на кожну місцевість приходила рознарядка заарештувати стільки осіб, з них має бути розстріляно стільки (знову відповідна цифра), він прожив кілька місяців у потягах, пересідаючи з одного в інший. Йому могли пригадати авторство антирадянської листівки десь у 1920-ому році. Після приєднання Буковини його спрямували до Чернівців, де він, до речі, захистив докторську дисертацію.

...Я не знаю, який вигляд має кабріолет, але я подумки назвав кабріолетом елегантний візок, який побачив влітку 1945 року в поетичній місцевості Лізерекк неподалік від Зеебодену та Мільштатського озера в Каринтії. Він під'їхав до бараку, де жило кілька родин неповоротців, і в ньому був могутньої будови немолодий чоловік з дружиною та трохи молодшим від мене сином. Після знайомства з'ясувалося, що ми земляки: Великохатко був із ніженської професури. Його ім'я було мені знане, можливо тому, що в «українській трудовій семирічці» був підручник біології його авторства з латинськими назвами тварин. Це був подивугідний виняток, адже історію радянська школа скасувала, а педагогічні експерименти були розраховані на те, щоб не давати учням ніяких знань.

Кабріолету подобали Женька і Севка,

які очолювали групу грабіжників, однак, у своїх не крали і своїх не грабували. Тож вони купили той візок за добрі гроші, та невдовзі пересварилися, тож Севка схопив сокиру й порубав колеса. Зрештою, про Севку, як про людину, в мене залишилися світлі спогади...

Федір Данилович виявився цікавим співрозмовником. Дружина його любила поезію і належала до тих пань, котрі «також пишуть». Син, натомість, нічим не відзначався.

Я почув про дружбу Федора Даниловича з Дмитром Загулом і не без здивування довідався, що Загула був глибоко релігійною людиною: саме він намовив Великохатків охрестити їхнього сина.

У Каринтії вони пробули місяць чи півтора, а тоді переїхали в Зальцбург, де тоді був центр українського культурного життя: виходили газети та журнали «Керма» і «Дзвін», діяв таборовий театр, а головне – з ініціативи Докії Гуменної та Авеніра Коломийця створено було «Спілку українських науковців, літераторів і мистців» (знущального слова «митець» еміграція не прийняла. – І.К.). Наступного року Великохатко став головою згаданої спілки.

...Усім відома Барішівка, де селяни організували технікум, що в ньому викладали Зеров та Бурггардт.

Подібний заклад селяни створили і на Правобережжі в містечку Ставище, неподалік од великого млина у Саварці. На чолі установи стояв забутий поет Віталій Самійленко (це ім'я ми знайдемо у двотомнику «Розіп'яна муза». – І.К.), а серед викладачів були Дмитро Загул та Федір Великохатко. Після того, як млин спалено, технікум залишився без фінансових засобів і, якщо не помиляюсь, припинив існування.

Про Великохатка мені відомо ще, що він якийсь час працював у Херсоні, здається, у медичному інституті. Херсонщина була його «вузькою» батьківщиною: народився він у м. П'ятихатки. Коли саме Федір Данилович увійшов до складу професури Ніженського ІНО, про це, напевно, збереглися дані в архіві університету.

...Десь під осінь 1946 року мені пощастило за пачку цигарок перепусткою прорватися з англійської зони на американську, а конкретно – дістатися із Шпітталя на Дравою до Зальцбургу. Там уся українська громада вже знала Великохатка: він виходив з вудкою на Зальцах і витягав пструга за пстругом (українського слова «пструг» ми тоді не знали, тож казали «форель». – І.К.). Майже впритул до нього ставали із вудками американські солдати і даремно чекали годинами: ану ж бо клоне...

У Зальцбурзі Федір Данилович мав нагоду зустрітися з двома своїми студентами зі Ставищанського технікуму – з Докією Гуменною та з ніженцем Іваном Ярешком, який, щоправда, лише заїздив до Зальцбургу із французької зони.

1947 року Чіле, Венесуєла та Бразилія виявили бажання чи згоду приймати «діпітістів» з Австрії. Великохатки обрали Бразилію. Перший час їм не повелося добре: померла пані Великохатко, під час переїзду загублено архів Дмитра Загула... Врешті Федір Данилович таки влаштувався за фахом. Наше листування тривало, тож для «Порогів» (журнал виходив в Аргентині, якийсь час я був його редактором. – І.К.) він написав спогади про Загула, ще десь – не знаю коли і де – я бачив його статтю «Птахи західної Лемківщини».

Десь наприкінці сімдесятих чи на

початку вісімдесятих років минулого століття до Українського Технічно-Господарського інституту в Мюнхені (Інститут мав свій, скажімо так, закуток у «Домі Науки», де містилися також УВУ та «німецький» осередок НТШ.– І.К.) надійшов з Бразилії машинопис великого твору про озимих та ярових риб. Інститут мав фінансові засоби і міг видати цю працю, але машинопис було друквано на клітчастому папері, який ми вживали свого часу для арифметичних завдань, при тому – без інтервалів, рядок під рядком, клітина під клітиною, а до того ж – без маргінесів та з дописуванням поверх тексту від

руки додатками. Інститут звернувся до автора, щоб надіслав читабельний текст. Професор Великохатко зреагував на те двома листами – до Кошелівця й до мене, щоб ми переписали той чималий твір і зробили його читабельним. Я відписав: чому він не зробить цього сам. Хотів був написати, звернутися, мовляв, до сина, але про сина він не згадував уже багато років, тож я не міг заторкнути цього, очевидно, болючого питання. Відповідь була, що він уже старий, має 83 роки. Так і не побачила світу, очевидно, головна праця визначного іхтіолога. Однак, ще не можна стверджувати, що вона загинула. Я звернувся до

останнього керівника УТГІ інженера Г.Комаринського і довідався, що їхні архіви, в тому числі й деякі недруковані праці, передано до Києво-Могилянської академії.

Хто хоче бути добрим рибарем, хай перечитає машинопис, і тоді буде, як Федір Данилович, витягати рибу за рибою...

Ігор КАЧУРОВСЬКИЙ,
м. Мюнхен

На фото дарчий напис:
"15.11.1950р.

Дорогому Ігорю Васильовичу на згадку від Ф.Великохатка"

Конференції

ГОГОЛЬ І В ДУБЛІНІ ГОГОЛЬ

160-річчю з дня смерті свого найвідомішого випускника присвятив XI Міжнародну конференцію «Творча спадщина Миколи Гоголя і світовий культурний контекст» Ніжинський держуніверситет імені Миколи Гоголя разом з Інститутом літератури ім. Т.Г.Шевченка НАН України при підтримці виконкому Ніжинської міської ради та Ніжинської міськрайонної благодійної організації «Благодійний фонд «Ніжен».

Геніальність митця і сьогодні залишається нерозгаданою. Його філософське прозріння випередило час на багато віків вперед, досягаючи яке читаюча публіка намагається побачити своє людське призначення в міжчасовому просторі. Майже 40 науковців, літераторів і перекладачів, аспірантів і викладачів з України і Росії подали доповіді напередодні. На інтелектуальну батьківщину письменника, в Ніжин, приїхали 20. Їх наукові розвідки про українського і світового Гоголя, про поетику його творів переконували всіх в одному: як далеко ще нам до нього.

Гоголь зробив для моральних вимірів те саме, що Лейбніц для математики – відкрив ніби диференціальне числення, нескінченно велике значення нескінченно малих величин добра і зла. Висновок літератора XIX століття Дмитра Мережковського підтвердила наша сучасниця аспірантка Трініті коледжу в Дубліні Мак Коун Бріджіт. На

пленарному засіданні вона знайшла підстави для порівняння Миколи

Гоголя з Оскаром Уайльдом. Дівчина звернула нашу увагу на російськомовну цитату з «Портрета». «Человеку, который вышел из дома в светлой праздничной одежде, стоит только быть обрызнутым одним пятном грязи из-под колеса, и уже весь народ обступил его и указывает на него пальцем». І ми зрозуміли, що великий українець усе життя вивищував себе до Божих вершин досконалості, нещадно вичавлюючи з себе чорта. Тому що, «кто заключил в себе талант, тот чище всех должен быть душою»...

Цю думку розвинув у доповіді «Любов у художньому світі Гоголя»

професор Кам'янець-Подільського національного університету ім. Івана Огієнка Семен Абрамович. Такої точки зору дотримується і західноєвропейська християнська думка, яку вивчає завідувач відділу слов'янських літератур Інституту літератури ім. Т.Г.Шевченка НАН України професор Павло Михед. Як спосіб преображення душі Микола Гоголь використовував божественну літургію. Його духовну прозу українською мовою переклала професор Київського національного університету імені Тараса Шевченка професор Тетяна Михед. А скільки відкриттів у Гоголя зробили філософи, мовознавці, порівнюючи його поему, повісті й оповідання з творами Гайто Газманова, Івана Гончарова, Антона Чехова, Лао Ше, Ліни Костенко, Михайла Булгакова!

«Велич Миколи Гоголя бачиться на відстані», – підкреслив, вітаючи учасників конференції, ректор Гоголевого вишу доктор політичних наук професор Олександр Бойко. А голова наглядової ради Ніжинської міськрайонної організації «Благодійний фонд «Ніжен» Микола Шкурко назвав літератора великим меценатом. Українці-брати Олександр та Ілля Безбородьки подарували Ніжину ліцей, а Микола Гоголь сповістив світу про Україну. «Він – міжнародний письменник», – погодилася українською мовою ірландка Мак Коун Бріджіт.

Надія ОНИЩЕНКО

“Буковинський жайвір” оселився в Ніжині

На книжкову полицю

*Мово рідна, слово рідне,
Хто вас забуває,
Той у грудях не серденько,
Тільки камінь має...*

Ці рядки Сидора Воробкевича сьогодні цитують першокласники. Вони залишаються актуальними і через 150 років після написання. Але на ті часи – це був вияв українського патріотизму на батьківщині автора – Буковині.

«Коли на Наддніпрянській Україні вже звучав пророчий голос Тараса Шевченка, а в Галичині промовляла до читачів рідною мовою «Русалка Дністровая» Маркіяна Шашкевича, на Буковині ще й не було натяку на пробудження національної свідомості в середовищі української інтелігенції. Не чути було там і українського літературного слова», – читаємо у передмові до книги Петра Никоненка «Буковинський жайвір», яка видрукувана в Ніжині наприкінці 2011 року.

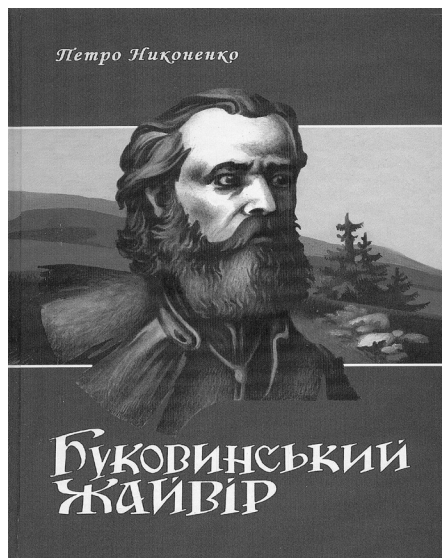
З публікацій поезій Юрія Федьковича і Сидора Воробкевича на початку 60-х років XIX століття і розпочався процес творення нової української літератури на Буковині. Він розвивався в руслі загальнонаціональних традицій, закладених Іваном Котляревським, Григорієм Квіткою-Основ'яненком, Тарасом Шевченком, Марком Вовчком, Пантелеймоном Кулішем та іншими видатними письменниками Наддніпрянської України.

Так склалася письменницька доля Сидора Воробкевича, що під кінець життя його майже забули в рідному краї. Його твори, які виходили головним чином у Львові в 60-70 роки XIX ст., були невідомі молодшому поколінню читачів. Усі драми та деякі оповідання загалом не друкувалися за життя автора. Тільки у 1901 році завдяки Іванові Франку вийшла у світ перша і єдина прижиттєва поетична збірка «Над Прутом». Її репринтна копія, як додаток до видання, постала перед читачем до 175-річчя з дня народження видатного українського письменника, композитора, педагога, громадсько-культурного та церковного діяча.

Петро Никоненко сторінки життєпису Сидора Воробкевича написав здебільшого на основі наловчених або й зовсім забутих фактів біографії, творчої та громадсько-

культурної діяльності митця, зафіксованих в його листуванні та інших матеріалах, які досі не публікувалися. У назвах розділів вдало використані висловлювання Воробкевича, взяті з листів та художніх творів.

«Не даремно я та не без цілі жив на сім світі». Такими словами Сидір Воробкевич підсумовував свій внесок у становлення й розвиток народної освіти на Буковині, зокрема у створення системи естетичного і національно-патріотичного виховання учнів засобами художнього слова та

музики. Його нелегке життя, творча, просвітницька та громадсько-культурна діяльність нині сприймається як приклад справжнього подвижництва, безкорисливої праці на теренах національної культури й мистецтва в добу їх відродження та утвердження на західноукраїнських землях.

В одному з листів до Олександра Барвінського в 1868 р. Воробкевич повідомляв на його прохання деякі біографічні факти: «...проминула моя жизнь, як далі, кожного поповича-сиротини».

«Я родився 5 мая 1836 року в Чернівцях – перша дитина в батьків. Року 1839 померла моя матір у 24 роки життя, і я лишився сиротою, не тямлячи мою рідну матір. Року 1845 помер мій батько в 33 роки життя, а я лишився темною сиротою. У Кіцмані у мого діда-протопопа Михайла і бабки Параскеви прожив я мій молодий вік, вони мене по школах провадили, вони мені родичами були. Од мої бабки Параскеви научив я ся по-руськи чувствувати».

У тогочасних навчальних закладах Буковини все було підпорядковане одній меті – виховувати із середовища корінного населення покірних позбавлених почуття національної гідності й самосвідомості слуг цісарської корони. Навчання в гімназії провадилося лише німецькою мовою, в духовній семінарії – німецькою і румунською, а «руська» (власне церковнослов'янська) мова викладалася як навчальний предмет у межах функціональних потреб церковного богослужіння.

Така освіта не могла задовольнити запитів і духовних потреб різнобічно обдарованого юнака. Він самотужки надолужував те, чого йому не могла дати офіційна школа: удосконалював знання рідної мови, поглиблював вивчав історію і культуру свого народу, малював і музикував. Бабуся, помітивши потяг ще маленького Сидора до музики, продала родинні коштовності й придбала йому скрипку, завдяки чому він ще в дитинстві опанував гру на інструменті і засвоїв основи нотної грамоти.

Ще навчаючись у старших класах гімназії, Сидір переписував у щоденник спочатку німецькі, а потім й українські пісні в перекладі німецькою мовою. Тоді ж він почав записувати українські та румунські народні пісні під час перебування на канікулах в Кіцмані або в родичів у Ватрі Дорні та Пожориті.

Уже в гімназії та семінарії він керував аматорським оркестром і хором, для яких komponував музику й пісні, нерідко з власними текстами.

Про багату і різноманітну спадщину Воробкевича можна прочитати в екскурсії: «Музика у творчому житті Сидора Воробкевича», який Петро Никоненко вдало і логічно вводить у сторінки життєпису. Велика заслуга «буковинського Вербицького», як шанобливо називали Воробкевича сучасники, в тому, що він один з перших західноукраїнських композиторів звернувся до поезії Тараса Шевченка, створивши кілька десятків вокально-хорових композицій за його текстами. Сім з них були вперше видані в Лейпцігу в 1887 році і стали набутком співочих колективів Галичини й Буковини. 1906 року у Львові за редакцією композитора Дениса Січинського побачила світ збірка вокально-хорових творів Воробкевича «12 пісень на хори мужеські «а capella» до слів Тараса Шевченка», яка набула популярності не лише на заході, а й на сході України. У 1973 році ця збірка була

перевидана київським видавництвом «Музична Україна». Понад 200 творів становлять пісні лірично-побутового змісту, написані композитором на власні тексти. Ми й сьогодні чуємо «Заграй ми, цигане старий», «Сині очі», «Там де Татран круто в'ється».

Ще два екскурси розповідають про літературну і театральну спадщину Сидора Воробкевича. Він – автор кількох десятків прозових творів – оповідань, нарисів, гуморесок, байок, двох повістей, що відіграли важливу роль у розвитку прози на західноукраїнських землях і до появи творів Івана Франка та Ольги Кобилянської за своїм мистецьким рівнем поступалися хіба що перед оповіданнями Юрія Федьковича.

У 1869 році під час гастролей у Перемишлі, Львівський театр поставив мелодраму А.Яблоновського «Ольга» з музикою Воробкевича. Це була перша музична інтерпретація драматичного твору, зроблена буковинським композитором. За короткий час він став одним з найпопулярніших драматургів, твори якого не сходили зі сцени аж до середини 90-х років XIX століття. Найкраща його драма «Гнат Приблуда» (1875), з якої, за словами Осипа Маковея, можна би починати історію сценічних творів з народного життя Галичини й Буковини, протрималася ще довше і йшла на сцені поряд з творами корифеїв українського театру Івана Карпенка-Карого, Марка Кропивницького, Михайла Старицького.

Формат «Буковинського жайвора» привабить не тільки науковців, які

вивчають історію української літератури. Сама постать Сидора Воробкевича є унікальною. Незважаючи на життєві незгоди, сумніви і часом нерозуміння друзів цей чоловік спрямовував свою волю протягом 67 років земного шляху на кін служіння рідному народові. «Коби много так чувствовали, як я, то би мож називати Буковину другою Україною», – пише він в одному з листів. А ось його заповіт дітям:

«Маєтку, сину, я не маю,
Його в житті я не шукав;
Щоб нарід раз наш просвітився,
Сю думку грів я і плекав».

Отакий правдивий український патріотизм привабив Петра Никоненка ще під час навчання на філологічному факультеті Чернівецького державного університету (нині Національного університету імені Юрія Федьковича). У 1975 році він захистив кандидатську дисертацію «Сидір Воробкевич: життя, творчість та місце в літературному процесі другої половини XIX століття», виконану під науковим керівництвом професора В.М.Лесина. Опублікував низку статей про С.Воробкевича, спільно з доцентом М.І.Юрійчуком упорядкував збірку його вибраних творів, яка вийшла в державному видавництві «Дніпро» у 1987 році. У тому ж співавторстві в 2004 році в Чернівцях видав літературно-критичний нарис «Сидір Воробкевич: життя і творчість». Щоб глибше пізнати творчість письменника, який писав не лише українською, а й німецькою та румунською мовами, літературознавець

береться за вивчення цих мов. В особовій справі в анкеті відділу кадрів про знання мов записано: вільно володію українською та російською, читаю румунською, німецькою, болгарською.

Із 1977 року Петро Макарович Никоненко працює в Ніжинському держуніверситеті імені Миколи Гоголя на посадах проректора з навчальної роботи, першого проректора університету, доцента кафедри української літератури і кафедри світової літератури та історії культури. Викладає курси усної народної творчості, основ теорії літератури, історії української літератури XIX століття, спецкурс «Українська література та інші види мистецтва». І весь цей час заслужений працівник народної освіти України продовжує вивчати життєвий і творчий шлях Сидора Воробкевича.

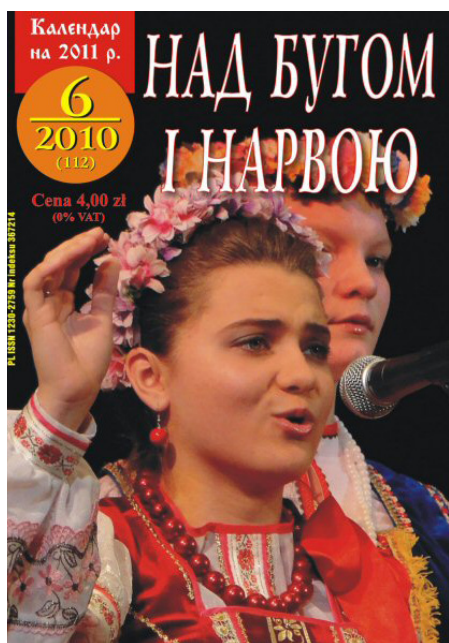
«Буковинський жайвір» рекомендовано до видання Вченою радою філологічного факультету Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича а видруковано в Ніжині власним коштом автора тиражем 175 примірників. Гарну обкладинку зробив ніжинський художник Олександр Кошель. Цим дарунком Петро Никоненко підсумував власне 75-ліття.

Надія ОНИЩЕНКО

На фото: обкладинка книги художника Олександра Кошеля

Юрій Гаврилук про Костянтина Харламповича

Відгуки

Публікацію Олександра Морозова про академіка двох академій (російської та української) Костянтина Харламповича прочитали в Білорусі. Головний редактор «Над Бугом і Нарвою» Юрій Гаврилук надіслав вітання від земляків Харламповича.

– Не погоджуємося лише із одним, – пише він, – село Рогачі, в якому він народився, це – не Білорусь, а історична Берестейська земля, заселена українцями. Зараз Рогачі знаходиться у Мілейчицькій гміні Сім'ятицького повіту Підляського воєводства, тобто у Польщі. В Рогачах збереглася церква, в якій служив батько Костянтина Харламповича, і в доброму стані – його могила.

Юрій Гаврилук розповів про це в україномовній передачі на

Білостоцькому радію, а також про український науковий доробок свого земляка, зокрема «Нариси з історії грецької колонії в Ніжині XVII-XVIII ст.», видані Ніжинським держуніверситетом імені Миколи Гоголя, музеєм рідкісної книги разом з Ніжинським міським товариством греків імені братів Зосимів.

Видатний історик, професор Казанського університету, доктор церковної історії Санкт-Петербурзької духовної академії, член-кореспондент Російської Академії Наук, дійсний член Всеукраїнської Академії Наук Костянтин Васильович Харлампович через 80 років після смерті об'єднав українців, які живуть на різних теренах.

ЯК СТАТИ БАГАТИМ В УКРАЇНІ

Поради українського мільйонера зі США

Українці Галина й Олексій Воскобійники в сімейному архіві поряд зі світлинами родичів зберігають нагороди від президентів Сполучених Штатів Америки та незалежної України. Це відзнаки за велику підтримку Республіканської партії та адміністрації США, за внесок у розвиток сільського господарства України, українських наукових студій, за заслуги перед Українською православною церквою.

У 2010 році в Київському видавництві «Архангельський глас» вийшло третє видання публіцистичних спогадів «Повість моїх літ» Олексія Воскобійника. Автор – видатний американський будівничий, бізнесмен, меценат і український патріот, не тільки розповідає про сумні, трагічні чи веселі події з життя українця-емігранта, він вчить думати, аналізувати і не розгублюватися в критичних ситуаціях. У спогадах відбито долю не одного, а мільйонів українців, які не зі своєї волі залишили рідну землю і, перебуваючи на чужині, жили, працювали й мріяли про волю свого народу, докладали всіх зусиль, щоб прискорити її незалежність.

Це історія життя людини, яка пройшла кризь пекло голодомору, розстрільний 1937 рік, «комуністичний рай», жахи Другої світової війни й вижила. А у вільному світі не тільки вижила, а й стала людиною, гідною як свого українського народу, так і другої своєї батьківщини – Сполучених Штатів Америки.

«Я нині маю все, про що тільки міг мріяти у найсолодших снах. У «совєтському раю» я, як і вся моя сім'я, ледь не позбувся того, що подарував Господь Бог – життя, – пише Воскобійник у передмові. – А мій батько тільки за те, що прокидався до сходу сонця і лягав спати разом із зорями, був розстріляний більшовиками у сорок два роки».

Через 50 років він привіз до батькової хати у Миргород на Полтавщину двох своїх дорослих синів.

– Оце такий замок, тату? – підкусив мене Юрко.

– Оце за таку хату розстріляли мого діда? – здивувався Віктор.

– Уявіть собі, сини мої! – важко зітхнув я.

Тоді, пригадую, я сказав ще таку фразу землякові, який підійшов до нас і упізнав мене, хоч минуло стільки років: «Треба дякувати «батькові» Сталіну, що він зробив мене «ворогом народу»».

Він зі мною погодився, показавши на свої старі кирзові чоботи, з яких уже

пальці повилазили: «Це я, Олексію, заробив за шістдесят робочих років на совєтську владу»...

Тепер я стояв на Великій Окружній, в районі Борщагівки, за Києвом і милувався як американський будівничий творінням рук моїх земляків. Я радів за них. Але серце моє плакало. У мій розум, у моє серце не вкладалося одне: більшість із цих багатіїв – вчорашні партійні номенклатурними, компартійні бонзи. Пропагандисти й агітатори совєтської ідеології, які вели мого односельця у рваних чоботях до світлого горизонту – комунізму. Усі вони на кожному перехресті запевняли, що в не в грошах щастя, що всі люди мають бути рівними і всім їм жити при тому комунізмі. Чому ж вони за одну

ніч Незалежності переродилися? Де їхні комуністичні ідеали? Чому вони всі без винятку захотіли стати багатими і дуже багатими?

Ми об'їхали щонайменше тисячі дач у різних районах навколо Києва. Від окремих будинків як будівельник я не міг не прийти в захват. Я ніби зробив своєрідну екскурсію: був на Чайці, в Пущі-Водиці, згаданий уже Борщагівці, в Жулянах, Катеринівці, Святошині, Кончі-Заспі. Все це райони, де розташувалися дачі колишніх секретарів цека, депутатів совєтського народу, колишніх міністрів тощо. Тепер навколо них будувалися нові вілли «нових українців» – банкірів, бізнесменів. Тільки дуже густо.

Зі слів мого знайомого, який мене супроводжував, це виявилися ті самі люди, що працювали в тих самих цека, радах міністрів, верховних совєтських радах. Отже, нічого не змінилося. Тільки одне: тоді їм ці дачі на час їхніх високих посад виділяла партія – тепер вони самі їх собі повиділяли, заздалегідь переписавши на дітей, онуків, близьких родичів. Все це

робилося не чесним шляхом, а за рахунок обкрадання народу у такий примітивний та безцеремонний спосіб.

Так, я багата людина. Я реалізував свою українську мрію на американській землі. Її реалізувала й моя дружина, й мої діти, які разом з нами каторжно працювали впродовж 12-15 років. Ми могли б, маючи найсучасніші яхти, мандрувати полуденними морями, вдаючи з себе романтичних робінзонів на Гавайях чи Сейшелах і жити з відсотків. Але ми цього не робимо.

Щоб стати мільйонером, треба важко працювати. Але спочатку треба добре вчитися. На «відмінно». Потім треба дуже добре знати той предмет, на фундаменті якого ти хочеш щось збудувати. Знати його так, щоб конкуренти тобі і в підметки не годилися б. А вже після цього працювати й працювати, не думаючи про відпочинок. Треба завжди пам'ятати про людей, з якими ти працюєш. Мій син Юрко каже, що треба мінімум п'ятнадцять років слухати тата, а потім – з темнотою вставати і темнотою лягати...

Поруч із будівництвом йшло рука в руку наше меценатство. Ми не могли не підтримувати нашу науку, нашу культуру, нашу пресу. Ми знали ціну життя, знали, яке важке воно буває у тебе, у твоїх близьких, у твого народу, твоєї держави. Дуже важка доля випала нашій Україні. Її треба було хоч якось підтримати, допомогти їй стати на ноги. І ми це робили з перших своїх днів перебування на Заході.

Перший внесок я зробив у створення газети «Українські вісті» ще в Німеччині. З першого свого кредиту дали чималу суму на «Білу книгу про чорні діла Сталіна». Галя створила Фондацію імені Івана Багряного, стала першим її директором і видала багато книжок про молоде українське покоління. Покоління шістдесятих років, яке так само як і ми – політичні емігранти, переслідувалося на рідній Україні.

Як будівничі, ми одні з перших відгукнулися на заклик відбудувати Золотоверхий Михайлівський собор. Ми з Галиною вклали півтора мільйона доларів власних коштів у завод з підготовки насінневих матеріалів, який запрацювавши на повну потужність, забезпечив усю Україну найкращим насінням кукурудзи.

Ми знаємо, що живемо на цій землі даремно.

На фото: Олексій і Галина Воскобійники

Засновник – Ніжинський державний університет імені Миколи Гоголя
Реєстраційне свідоцтво
№352-24ПР, серія ЧГ, від 6 березня 2007 року
Розрахунковий рахунок: код 021125668
р/р 25223003000183 в МФО 853592
(для Центру гуманітарної співпраці з українською діаспорою)

Склад редакції:
Бойко О.Д., докт.політ.наук, проф.
Мельничук О.В., докт.ф.-мат.наук, проф.
Астаф'єв О.Г., докт.філол.наук, проф.
Михед П.В., докт.філол.наук, проф.
Онищенко Н.П., чл.Нац. спілки журн.Укр.
Самойленко Г.В., докт.філол.наук, проф.,
Овдієнко О.І., Стребова І.О.

Адреса редакції:
Центр гуманітарної співпраці
з українською діаспорою
кімната 210
вул. Крапив'янського, 2,
м. Ніжин, 16602, УКРАЇНА
Тел/факс: (04631) 7-19-59
E-mail: ukr_diaspora@ukr.net